

Mål C-264/22**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

20 april 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunal da Relação de Lisboa (Appellationsdomstolen i Lissabon, Portugal)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

5 april 2022

Klagande:

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions

Motpart:

Victoria Seguros SA

Överklaganden i ett gemensamt och särskilt förfarande (2013)**Mål nr 121/17.0TNLSB.L1**

Överklagande – Slutligt beslut

Hänskjutande domstol – Tribunal Marítimo de Lisboa – J2 (Domare nr 2)

Klagande: Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions**Motpart:** Victoria Seguros, SA**Sammanfattning**

1. Eftersom omständigheterna i målet innebär en fråga om lagval gällande två medlemsstater i Europeiska unionen, ska den lag som är tillämplig på utomobligatoriskt skadeståndsansvar (och skadeståndsansvar enligt avtal), som ska anses omfatta hot mot liv eller fysisk integritet, i första hand fastställas genom Rom II-förordningen [förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007], i

enlighet med artikel 1.1 i denna förordning, som är direkt tillämplig i den nationella rättsordningen enligt artikel 8.3 i Republiken Portugals konstitution.

2. Begäran om förhandsavgörande har det dubbla syftet att vara ett instrument för att garantera att unionsrätten tillämpas enhetligt och för att garantera de nationella domstolarnas roll som gemensamma domstolar i unionsrätten, för att säkerställa att alla europeiska medborgare behandlas lika i rättsligt hänseende.

3. När det föreligger rimligt tvivel om hur Rom II-förordningen ska tolkas och tillämpas, och detta är av grundläggande betydelse för den slutliga utgången i målet mellan parterna, och särskilt för att fastställa saken i målet, är det nödvändigt att begära förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol för att undvika att det uppstår skilda tolkningar av den aktuella gemenskapsrätten.

4. Det har således beslutats att en begäran om förhandsavgörande ska framställas till Europeiska unionens domstol avseende följande fråga: Är det lagen på den plats där olyckan inträffade (portugisisk lag) som, enligt bestämmelserna i artiklarna 4.1 och 15 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 (Rom II), är tillämplig på reglerna om preskription av rätten till skadestånd, eller är det, för det fall att den skadelidandes ställning har övertagits genom subrogation, den skadelidande ”tredje mans lag” (fransk lag), som är tillämplig, enligt artikel 19 i denna förordning?

*

Domarna vid avdelning 7 vid Audiencia de Lisboa beslutar följande:

I. BAKGRUND

1. Talan i första instans

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions lämnade in en stämningsansökan med ekonomiska anspråk enligt ordinarie förfarande mot **Victoria Seguros SA** och yrkade att **Victoria Seguros SA** skulle förpliktas att till käranden återbetala **229 480,73** euro (tvåhundraatjugoniotusenfyrahundraåttio euro och 73 cent) jämte dröjsmålsränta beräknad från och med delgivningen av stämningsansökan.

I stämningsansökan anfördes att [utelämnas], som är fransk medborgare, vid stranden Alvor, den 4 augusti 2010, blev påkörd av en båt som framfördes av båtägaren [utelämnas], vars civilrättsliga ansvar omfattades av en försäkring som svaranden stod för. Båten stötte emot den berörda personen med propellern. Mannen i fråga badade och dök på en plats där det var förbjudet att segla med båt och som uteslutande var avsedd för bad och simning. Som konsekvens av detta drabbades mannen av allvarliga kroppsskador och blev tvungen att genomgå olika former av medicinsk behandling.

Mannen väckte talan mot Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions, i dess egenskap av fransk organisation som bland annat betalar ut ersättning vid olycksfall, vid förstainstansdomstolen i Lyon, och begärde skadestånd för den skada han lidit till följd av den olycka som han råkat ut för i Portugal.

Inom ramen för detta domstolsförfarande kom parterna överens om ett skadestånd på 229 480,73 euro, som organisationen redan betalat ut till den skadelidande.

Genom förevarande talan yrkades att Victoria Seguros SA skulle förpliktas att återbetala ovannämnda utbetalade belopp till organisationen, eftersom det gjorts gällande att portugisisk lag ska tillämpas när det gäller försäkringsfallet och skadeståndsskyldigheten, och den franska lagen när det gäller preskription och beräkning av frister, såsom framgår av artikel 19 i förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007.

Victoria Seguros SA framställde i sitt svaromål dels en invändning om preskription av rätten till skadestånd, dels ett bestridande av ett stor antal av de omständigheter som rör försäkringsfallet, och yrkade att talan skulle ogillas.

Victoria Seguros SA försvarade således sammanfattningsvis tillämpningen av den portugisiska lagen, bland annat i fråga om preskription, mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 45.1 i Código Civil (civilagen), och gjorde denna invändning enligt vad som anges i artikel 498.1 i Código Civil (civilagen), med hänsyn till att organisationens rättighet vid tidpunkten för talans väckande, den 29 november 2016, hade preskriberats sedan länge. Det hade nämligen gått mer än sex år sedan den tidpunkt då olyckan inträffade.

Victoria Seguros SA medgav i sitt svaromål i sak endast att olyckan inträffat och att det fanns en båt försäkring som Victoria Seguros SA tecknat med ägaren till den aktuella båten, men inte de konkreta omständigheter under vilka olyckan inträffade, och åberopade omständigheter som syftade till att styrka att endast mannen som badade hade agerat vårdslöst, särskilt genom att ha simmat bortanför de bojar som var avsedda av avgränsa farleden och utanför det tillåtna badområdet, över 300 meter från kusten och utan att använda dykboj. Victoria Seguros SA hävdade att omfattningen av yrkandena i vart fall var överdrivna.

Organisationen yrkade i sitt svar att invändningen om preskription skulle avvisas och gjorde i huvudsak gällande att preskriptionsfristen varken hade löpt ut enligt fransk lag eller enligt portugisisk lag, enligt artikel 498.3 i Código Civil (civilagen), i vilken det föreskrivs en preskriptionstid på 10 år för utövandet av rätten till ersättning, vilken började löpa först från och med den tidpunkt då den sista ersättningen betalades ut till den skadelidande, det vill säga från och med den 7 april 2014, vilket var den dag då organisationen senast gjorde en utbetalning till skadelidande.

*

[utelämnas] [handläggning av förfarandet]

Inom ramen för ordinarie handläggning av målet hölls en muntlig förhandling och det avkunnades därefter en dom i vilken invändningen om preskription bifölls och talan ogillades, vilket innebar att anspråken mot Victoria Seguros SA inte godtogs.

2. Överklagandet

Organisationen är missnöjd med utgången och har därför överklagat. Till stöd för överklagandet har organisationen anfört följande:

(A) När talan väcktes var organisationens rätt att genom subrogation återkräva det belopp som organisationen betalat till den skadelidande inte preskriberad. (B) Organisationens rättighet genom subrogation uppkommer först efter det att den ersättning för vilken återbetalning har begärts i detta mål har betalats. (C) Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 är den franska lagstiftningen, enligt artikel 19 i förordningen, i händelse av subrogation, tillämplig i detta fall. (D) I den franska lagen föreskrivs att den preskriptionstid som gäller vid subrogation hos Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions ska beaktas från och med tidpunkten för domstolsavgörandet, som meddelades den 20 mars 2014. (E) Det är således först efter att 10 år har förflutit [utelämnas] [hänvisning till yrkandena] (F) Enligt fransk rätt var organisationens rättighet inte preskriberad vid den tidpunkt då anspråket framställdes. Om det enligt artikel 498.1 och 498.2 i Código Civil (civillagen) (G) medges att rätt lösning är den som föreskrivs i portugisisk lag, börjar preskriptionsfristen emellertid inte löpa förrän den dag då skadeståndet eller skadestånden betalas till den skadelidande. (H) Det föreligger nämligen inte någon subrogation före nämnda betalning. (I) Innan organisationen betalade beloppet på 229 480,73 euro kunde den inte ens framställa anspråket, eftersom det inte förelåg någon subrogation avseende framtida betalningar, det vill säga ej förfallna utbetalningar. Enligt artikel 498.2 i [civillagen] löper därmed (J) preskriptionstiden, med verkan från denna sista utbetalning (den 7 april 2014), inte ut förrän den 7 april [2017],¹ långt efter det att anspråket framställes och delgavs Victoria Seguros SA. (K) Det har i detta avseende hänvisats till de domar som nämns i punkt 51 i dessa grunder och särskilt till domen i målet om enhetliggörande av de slutsatser från STA (Tribunal Supremo de lo Contencioso-Administrativo) (Högsta förvaltningsdomstolen) nr 2/2018 [utelämnas], där det föreskrivs en slutsats som går Victoria Seguros SA emot. (L) Mot bakgrund av det ovan anförda har [utelämnas] domstolen i första instans på grund av en felaktig lagtolkning och genom att inte tillämpa den lagstiftning som avses i grunderna och i dessa slutsatser åsidosatt denna lagstiftning. Vad gäller (M) den överklagade domen ska denna upphävas, och de yrkanden som framställts här ska bifallas. Dessutom (N) var organisationens rätt till återbetalning från Victoria Seguros SA

¹ Genom ett skrivfel har den 7 april 2014 angetts, trots att det uppenbarligen är den 7 april 2017 som avses, i enlighet med vad som angetts ovan.

inte preskriberad vid den tidpunkt då talan väcktes. (O) Med hänsyn till de faktiska omständigheter som har styrkts och de faktiska omständigheter som inte har styrkts ska Victoria Seguros SA förpliktas att betala det begärda beloppet jämte dröjsmålsränta, i enlighet med vad som angivits i stämningsansökan. Den överklagade domen ska upphävas i enlighet med vad som ovan angetts.

I sitt yttrande över överklagandet tillbakavisade Victoria Seguros SA organisationens argument och upprepade sin invändning om preskription av anspråket och hävdade att domstolen hade fog för att ogilla talan och yrkade att domen skulle fastställas.

*

Överklagandet förklarades kunna tas upp till sakprövning.

[utelämnas] [handläggning av förfarandet]

3. Föremålet för talan

Prövningsramen för överklagandet begränsas av organisationens yrkanden och det är nödvändigt att uttala sig om de frågor som ställts i dessa [utelämnas]. [förfarandet]

Vid bedömningen av organisationens yrkanden **ska det fastställas huruvida den franska lagen, enligt vilken preskriptionstiden för den rättighet som görs gällande inte har löpt ut, är tillämplig, eller, i andra hand, [för det fallet] portugisisk rätt ska tillämpas i förevarande fall, det inte heller föreligger något sådant upphörande, med hänsyn till datumet för den sista utbetalningen till den skadelidande.**

Detta är en avgörande aspekt som föranleder en diskussion om följande frågeställningar i överklagandet:

- Den nationella lagstiftning som är tillämplig enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007, Rom II-förordningen, som reglerar utomobligatoriskt ansvar mellan medlemsstaternas medborgare, och lagvalsregeln i artikel 45 i Código Civil (civillagen).
- Tolkning och tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 4.1 och 15 h, organisationens ställning efter att ha trätt i den skadelidandes ställning och av tillämpningsområdet för artikel 19 i Rom II - förordningen, den allmänna regeln om lagen i skadans land (*lex loci damni*) och den särskilda regeln om den som genom subrogation trätt i den skadelidandes ställe.
- Det objektiva och subjektiva tillämpningsområdet för bestämmelserna i artikel 498.2 i Código Civil (civillagen). Den rättsliga karaktären av den rättighet som görs gällande i relation till

subrogationsförhållandet eller rätten till återbetalning. Tolkning i doktrin och i rättspraxis av bestämmelsen. Den första dagen i preskriptionstiden för ekonomisk ersättning som betalas ut i flera delar.

II. SKÄL

A. Bakgrund

Domstolen i första instans ansåg följande omständigheter styrkta:

(1) Den 4 augusti 2010, omkring klockan 17:30, inträffade vid stranden Alvor (Algarve) en olycka mellan båten [utelämnas], som framfördes av båtägaren, [utelämnas] och [utelämnas] en fransk medborgare [utelämnas] som badade [hänvisning till handlingarna]. (2) När den nämnda båten seglade i zonen för stranden Alvor [utelämnas] stötte den emot ovannämnda man med propellern (3) ..., som badade iförd glasögon, snorkel och simfötter. (4) Ovannämnda kollision inträffade ungefär 250 meter öster om kustlinjen, cirka 120/140 meter från land, vid vattenytan (5) ... I en zon där det var förbjudet att segla med båt (6) ... och som var avsedd uteslutande som zon för bad och simning. (7) [utelämnas] (8) Båten hade ingen navigationsutrustning ombord (såsom GPS eller radar). (9) Som direkt följd av propellerns kollision med mannen som badade skadades mannen [utelämnas] [detaljerad beskrivning av de kroppsskador han drabbades av]. (10) [utelämnas][idem] (12) Omedelbart efter försäkringsfallet fördes han till Hospital do Barlavento Algarvio. (13) Han fördes därefter i helikopter till Hospital de São José, i Lissabon, där han opererades och var inskriven den 4–9 augusti 2010 [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (14) Den 9 augusti 2010 fördes han med flyg till Frankrike, där han låg på sjukhus till och med den 7 september 2010 [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (15) Han var dessutom tvungen att genomgå olika kirurgiska ingrepp [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (16) Från den 7 september till den 11 november 2010 skrevs den skadelidande in vid centrum för rehabilitering i Val de Rosay. Mellan den 16 och den 19 juni 2011, även detta som konsekvens av den beskrivna olyckan, skrevs han in på kliniken Park, där han opererades kirurgiskt. [utelämnas] [beskrivning av de kirurgiska ingreppen]. (17) Han saknade helt arbetsförmåga från den 4 augusti till den 11 november 2010, från den 16 till den 19 juni 2011 och till den 14 februari 2012 [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (18) Hans arbetsförmåga var nedsatt med 60 procent från den 12 november 2010 till den 2 januari 2011 (19) och med 50 procent från den 3 januari till den 15 juni 2011, från den 20 juni 2011 till den 13 februari 2012 och från den 15 februari till den 28 december 2012. (20) Till följd av den ovan beskrivna olyckan väckte den skadelidande [utelämnas] [uppgift om den skadelidandes adress] en skadeståndstalan mot organisationen (garantifonden), som är det franska organ som är ansvarigt för ersättning, i första instans, till personer som lidit skada till följd av olyckor [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (21) ... Förfarandet handlades vid Tribunal de première instance de Lyon [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (22) I detta domstolsförfarande beviljades den skadelidande och den som här är

klagande ersättning för olyckshändelse till ett belopp på totalt 229 480,73 euro. (22) I detta avtal, som undertecknades den 3 mars 2014 och godkändes av domstol den 20 mars 2014, enades de båda parterna om att följderna av olyckan skulle fastställas i det medicinska utlåtande som upprättats av experten [utelämnas] [utelämnas] [uppgifter om experten]. (24) Ersättningen fastställdes för att ersätta samtliga skador som orsakats av olycksfallet i fråga och motsvarar summan av följande poster [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]: — Diverse kostnader 2 028,78 euro. — Personlig assistans grundat på en timkostnad på 13,00 euro/timme, 10 640,50 euro. — Kostnader för anpassat fordon: 5 826,11 euro. — Varaktig personlig assistans, 76 153,24 euro. — Tillfälliga besvär, motsvarande totalt 25,00/timme, 2 415,00 euro. — Sveda och värk motsvarande 60 procent, 717,60 euro. — Sveda och värk motsvarande 50 procent, 8 199,50 euro. — Ideell skada: 22 000 euro. — Tillfällig estetisk skada: 3 000,00 euro. — Varaktig funktionsnedsättning (45 procent): 76 500,00 euro. — Tillfällig estetisk skada: 7 000,00 euro. — Personlig skada: 15 000,00 euro. (25) Organisationen betalade den skadelidande [utelämnas] för den skada han lidit ett totalt belopp 229 480,73 euro genom check den 15 februari 2013 (10 000 euro) respektive den 7 april 2014 (219 480,73 euro) [utelämnas] [hänvisning till handlingarna] (26) Förevarande talan väcktes den 28 november 2016 och delgavs Victoria Seguros SA den 12 december 2016 [utelämnas] [idem] (27) Ägaren [utelämnas] har med Victoria Seguros SA ingått ett avtal om sjöförsäkring inom verksamhetsgrenen ”fritidsbåtar”, som avser försäkring av ovannämnda båt [utelämnas] och som inbegriper ansvarsförsäkring med ett försäkringsbelopp på 250 000,00 euro [uppgifter om försäkringen]. (28) Det anspråk som organisationens ombud framställde den 31 juli 2014 ifrågasattes av Victoria Seguros SA den 12 augusti 2014. Victoria Seguros SA bestred anspråket och gjorde, utöver preskriptionen, gällande att olyckan berodde uteslutande på den skadade mannens vårdslöshet [utelämnas] [hänvisning till handlingarna]. (29) Det straffrättsliga förfarande som inletts på begäran av åklagarmyndigheten till följd av olyckan avslutades av Tribunal Judicial de Portimão (Juiz de Instrução Criminal) (förundersökningsdomstolen i Portimão (Portugal)) den 28 november 2012 [utelämnas] [idem]. (30) ... Efter att det begärts inledande av förundersökning avslutade nämnda domstol det straffrättsliga förfarandet mot den tilltalade [utelämnas] och beslutade att skriva av målet, vilket meddelades den 3 december 2012 [utelämnas] [idem]. Som skäl angav domstolen att fristen för att inleda ett förfarande hade gått ut och att finansministeriet därmed inte hade fog för att fullfölja brottmålet. (31) Detta förfarande gavs nummer 37/10.1MAPTM och åklagaren ansåg att den tilltalade begått brottet oaktsamt tillfogande av kroppsskada, (32) ... genom åtal den 30 maj 2012. (33) Dagen efter olyckan [utelämnas] överlämnade [den försäkrade] en skriftlig och undertecknad rapport till Polícia Marítima de Portimão om olyckan, daterad den 5 augusti 2010. I denna rapport angavs särskilt att den försäkrade inte kunde ha undvikit olyckan, eftersom fransmannen som badade inte bara befann sig under vattenytan, utan även befann sig i ett område det var förbjudet att bada och som uteslutande var avsett för båtar [utelämnas] [idem]. (34) Efter olyckan ansökte svaranden om att företaget ”Peritotal - Sociedade de Peritagens e Avaliações SA” skulle anlitas, vars expert

[utelämnas] upprättade en skriftlig rapport [utelämnas] [hänvisning till handlingarna och uppgifter om vittnet]. (35) I sin tjänsteutövning genomförde denna expert ett antal utredningar, vilka angavs i den rapport som han lade fram, och upprättade ett protokoll över vittnesförhåret [utelämnas] den 10 januari 2011 [utelämnas] [hänvisning till handlingarna och uppgifter om vittnet]. (36) Den 31 januari 2011 upprättade samma expert ett vittnesprotokoll [utelämnas] [hänvisning till handlingarna och uppgifter om vittnet]. (37) Enligt uppgifter från samma expert ”visades” att fransmannen som badade, vid tidpunkten för olyckan, befann sig utanför bojarna som avgränsade simningsbanan, att olyckan inträffade när mannen simmade utanför det vanliga badområdet, det vill säga utanför badområdet och i ett område som ligger långt (mer än 300 meter) från kusten, på en plats där båten fick segla. (38) Experten anförde dessutom att fransmannen som badade, vid tidpunkten för olyckan, använde dykglasögon (mask), snorkel och simfötter, och inte använde dykboj [utelämnas]. (39) [utelämnas] [återgivande av en skriftlig förklaring från ett vittne med vissa detaljer om olyckan]

Följande påståenden har inte styrkts: **I.** Fransmannen som badade och dök blev inte synlig förrän han kom upp över vattenytan och hade inte gjort någon signal före olycksfallet i fråga. **II.** Omedelbart efter att olyckan inträffade gav den försäkrade [utelämnas] mannen all möjlig hjälp. **III.** Kollisionen inträffade när ovannämnda båt [utelämnas] befann sig långt från kusten och i ett område som uteslutande var avsett för båttrafik. **IV.** Fransmannen som badade befann sig, vid kollisionstillfället, längre bort från bojarna som avgränsade simningsbanan. **V.** Kollisionen inträffade när mannen simmade utanför det vanliga badområdet, det vill säga utanför badområdet och i ett område som ligger långt (mer än 300 meter) från kusten, **VI.** [...] där båten kunde färdas utan begränsningar.

B – Prövning i sak

1. Sammanfattning av målet

Till följd av olyckan vid stranden Alvor den 4 augusti 2010, där en fransk medborgare som badade och en portugisisk båt som är försäkrad av Victoria Seguros, S.A. var inblandade, betalade Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions, som är en enhet som är erkänd för sådana utbetalningar enligt fransk rätt, ut ett belopp på totalt 229 480,73 euro till den skadelidande som ersättning för den skada han lidit till följd av olyckan.

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions har gjort gällande att olyckan uteslutande beror på att båtens ägare, som framförde båten, varit vårdslös, och har därför väckt talan mot svaranden om civilrättsligt ansvar för den rättsstridiga handling den försäkrade utsatts för och begärt ersättning för det belopp som organisationen har betalat till den skadelidande, i enlighet med bestämmelserna i fransk rätt, som är tillämplig enligt bestämmelserna i artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007, (Rom II-förordningen).

Victoria Seguros SA har medgett att olyckan i fråga har inträffat och att det finns en sjöförsäkring som tecknats av båtägaren men har utifrån olika principer² motsatt sig organisationens begäran om betalning, eftersom bolaget anser att subrogationsrätten enligt bestämmelserna i artikel 498.1 i den portugisiska civillagen, som är tillämplig i förevarande fall i enlighet med bestämmelserna i artikel 45 i civillagen, är preskriberad.

Även om organisationen bestred tillämpningen av portugisisk rätt genmålde organisationen att preskriptionsfristen, med hänsyn till bestämmelserna i artikel 4 [9] 8 tredje stycket i civillagen, inte heller hade löpt ut sedan den senaste utbetalningen till den skadelidande.

I domen fann domstolen i första instans, på grundval av fastställda faktiska omständigheter, att invändningen om preskription av den rättighet som organisationen hade gjort anspråk på med tillämpning av artikel 498.1 i den portugisiska civillagen skulle bifallas och att Victoria Seguros SAs yrkanden skulle underkännas.

Överklagandet rör det undantag som godtagits och som medför att den rättighet som görs gällande upphör. Sakomständigheterna härvidlag har inte ifrågasatts. Överklagandet är således centrerat kring organisationens yrkande just vad gäller den felaktiga rättstillämpningen i domen.

2. Tillämplig nationell rätt

Den situation som prövas av de nationella domstolarna är gränsöverskridande och grundar sig på en komplex talan som har samband med skadeståndsansvar för rättsstridiga handlingar. Närmare bestämt är Portugal den plats där olyckan inträffade och platsen där båten och den förmodat ansvarige ägaren finns. Den skadelidande är fransk medborgare och bosatt i Frankrike. Klagandeorganisationen är ett bolag bildat och reglerat enligt fransk rätt, som riktat ett krav mot båtägarens försäkringsgivare, genom att träda i den skadelidande personens ställning genom subrogation – samma skadelidande som organisationen har betalat skadestånd till för den skada som lidits.

Domstolen i första instans prövade denna prejudiciella fråga och fann i huvudsak att portugisisk rätt var tillämplig på tvisten, särskilt med hänsyn till arten av den rättighet som organisationen gjorde gällande och preskriptionsreglerna. Med tillämpning av portugisisk lag ansåg domstolen i första instans att det var visat att anspråket var preskriberat, eftersom mer än tre år hade förflutit sedan olycksfallet, enligt bestämmelserna i artikel 498.1 i civillagen. Eftersom organisationen övertagit den skadelidandes rätt till ersättning för den skada han lidit, kan inte heller den nya fristen för försäkringsgivarens rätt till ersättning enligt punkt 2 tillämpas. Den hänskjutande domstolen fann även att organisationen inte kunde

² Vad nu gäller invändningen om bristande behörighet hos tvistemålsdomstolen har denna prövats och domstolen har förklarats vara behörig att pröva målet.

åberopa den längre preskriptionstiden i brottmålet enligt tredje stycket i samma lag, eftersom den skadelidande inte hade inlett ett straffrättsligt förfarande och inte heller väckt separat civilrättslig talan.

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions, som inte har bestritt påståendet att organisationen har övertagit den skadelidandes rättigheter gentemot Victoria Seguros SA, som är fartygets försäkringsgivare, har däremot hävdad att fransk rätt är tillämplig i den aktuella situationen och har därvid åberopat bestämmelserna i artikel 19 i Rom II-förordningen.

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d’Autres Infractions har således hävdad att preskriptionstiden för att göra rätten till återbetalning gällande av den ersättning som betalats till den skadelidande inte har löpt ut enligt den franska lagen, särskilt artikel 706.11 i den franska straffprocesslagen, artikel L-422.1 i Code des Assurances (försäkringslagen) och artikel 2270 i den franska civillagen, varför den överklagade domen ska upphävas.

Vilken lag är tillämplig?

Omständigheterna i målet leder till en lagvalsfråga mellan två medlemsstater i Europeiska unionen, varför den lag som är tillämplig på utomobligatoriskt (och avtalsenligt) skadeståndsansvar, som ska anses innefatta hot mot liv eller fysisk integritet, i första hand ska fastställas genom Rom II-förordningen (förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007), i enlighet med artikel 1.1³ i denna förordning, vilken är direkt tillämplig i den nationella rättsordningen enligt artikel 8.3 i Republiken Portugals konstitution.

Den lösning som valts i portugisiska bestämmelser om lagvalsfrågor kan i princip inte överföras på lagvalsregler av överstatlig karaktär.

Även om det medges att det föreligger viss oenighet i doktrinen när det gäller prejudiciella frågor inom den internationella privaträtten, gällande frågan om Rom II-förordningen kräver ett underordnat samband till nackdel för det autonoma sambandet vid *lex fori*, är detta inte relevant för utgången i förevarande mål.⁴

När det gäller den möjlighet till fritt lagval som föreskrivs i artikel 14 i den ovannämnda Rom II-förordningen, gäller inte heller denna i förevarande fall, eftersom det i artikel 4.1, 4.2 och 4.3 samt artikel 45.1 i den portugisiska civillagen anges att portugisisk lag ska tillämpas, på grund av att det rättsstridiga rättsförhållandet/olycksfallet som inträffat på portugisiskt territorium.

Twisten kan inte heller lösas med tillämpning av lösningen ”den mest förmånliga lagen”, eftersom det står klart att det inte är fråga om en direkt talan som den som

³ Om det dessutom antas att det inte finns någon annan internationell konvention i vilken Frankrike eller Portugal är part vad gäller det aktuella området.

⁴ [utelämnas].

skadades i olyckan har väckt mot försäkringsgivaren enligt artikel 18 i förordningen, som skulle behöva motiveras i tolkningen av den lag som är tillämplig på förekomsten av den systematiskt dominerande delen av skyddet för den skadelidande, det vill säga principen om den mest förmånliga lagen på motsvarande skydd mot försäkringsgivaren.⁵

Såsom Moutinho de Almeida har förklarat i en kommentar till Rom II-förordningen utgörs ”de sätt på vilka en förpliktelse kan upphöra av fullgörande av förpliktelsen med påföljande utgivande av ersättning eller av att den ansvarige avlider, och vad gäller preskription och förverkande ska det konstateras att principen om den mest förmånliga lagen inte är tillämplig”.⁶

Slutligen föreskrivs i portugisisk rätt skydd för den vars rättigheter övertagits av annan part, och Victoria Seguros SA har godtagit organisationens processuella och materiella behörighet i begäran om återbetalning av det belopp som bolaget betalat till den skadelidande för olyckan vid stranden Alvor, vilken påstås ha inträffat enbart på grund av vårdslöshet hos båtägaren och besättningen på den aktuella båten som Victoria Seguros SA försäkrade.

Svarandens invändning grundar sig enbart på preskription av rätten till ersättning enligt portugisisk rätt.

När det gäller utomobligatoriska förpliktelser i samband med skadeståndsansvaret på grund av en rättsstridig handling eller risk, anges i artikel 4.1 i Rom II-förordningen som en allmän regel att tillämplig lag är lagen i det land där skadan uppkommer.

I artikel 15 h föreskrivs, med avseende på lagens tillämpningsområde, att detta omfattar *”det sätt på vilket en förpliktelse kan upphöra samt regler för preskription och andra rättighetsförluster som följer av utgången av en frist, däribland regler för när fristen börjar löpa, när fristen kan avbrytas och när fristen tillfälligt upphör att löpa”*.

Den olycka som ligger till grund för talan ägde rum i Portugal, där det föreskrivs att portugisisk rätt ska tillämpas på situationen i fråga, särskilt vad gäller ovannämnda preskription av den rättighet som organisationen gör gällande.

Samtidigt föreskrivs följande i artikel 19 i Rom II-förordningen, under rubriken ”Subrogation”: *”Om en person (borgenären) har en utomobligatorisk fordran mot en annan person (gäldenären) och en tredje person är skyldig att presterat till borgenären eller redan har presterat till denne till uppfyllelse av sin skyldighet, skall frågan om och i vilken utsträckning den tredje personen har rätt att mot gäldenären utöva de rättigheter som borgenären hade mot gäldenären enligt den*

⁵ [utelämnas].

⁶ In «O Regulamento Roma II», 2107, [Ed.] Principia, s.164.

lag som gäller för förhållandet dem emellan avgöras enligt den lag som gäller för den tredje personens skyldighet att prestera till borgenären.”

Utifrån dessa uppgifter om problemet uppkommer frågan om artikel 19 i Rom II-förordningen syftar till att, för den tredje man som har betalat ut ersättning till den skadelidande, säkerställa förutsebarhet vid tillämpningen av den lag som (internt) reglerar förhållandet mellan den som har inträtt i den skadelidandes ställe och den vars ställning övertagits. Fråga uppkommer även om i vilken utsträckning tredje man kan göra gällande rättigheter gentemot den som är gäldenär och ansvarig i ett utomobligatoriskt avtalsförhållande för rättsstridig handling eller risk, det vill säga om ”tredje mans” lag begränsar tillämpligheten till fastställandet av villkoren för subrogation. Fråga uppkommer även om lagen för en tredje man vars rättigheter övertagits av annan part även är tillämplig på reglerna om preskription av rättigheterna, vilka har åberopats av den som försäkrar den som vållat skadan, vilket på detta område har företrädare framför bestämmelsen i artikel 15 h och artikel 4.1 i Rom II-förordningen.

Det ska med andra ord fastställas huruvida artikel 19 i Rom II-förordningen ska tolkas så, att det, när den som trätt i den skadelidandes ställning, här organisationen, har gjort gällande rätten till skadestånd för rättsstridig handling, är lagstiftningen i landet för tredje man, som står utanför den utomobligatoriska relationen, i detta fall fransk rätt, som ska tillämpas, eller om denna bestämmelse endast avser grunderna och förutsättningarna för subrogationen och kvarstår vad gäller reglerna om preskription av den rättighet som anges i artikel 15 h genom artikel 4.1 i denna förordning, eftersom det i detta fall inte enbart är fråga om relationen för ”tredje man” och gäldenären, utan även de materiella gränserna för utövandet av rätten till ersättning för den skadelidande i den utomobligatoriska relationen.

När det föreligger sådant rimligt tvivel om hur Rom II-förordningen ska tolkas och tillämpas, och detta är av grundläggande betydelse för den slutliga utgången i målet mellan parterna, och särskilt för bedömningen av föremålet för talan, är det nödvändigt att begära förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol för att undvika att det uppstår skilda tolkningar av den aktuella gemenskapsrätten.

3. Begäran om förhandsavgörande

Enligt artikel 65 b i Lissabonfördraget ska gemenskapen besluta om åtgärder rörande civilrättsligt samarbete med gränsöverskridande följder, särskilt om främjande av förenligheten mellan tillämpliga bestämmelser i medlemsstaterna om lagkonflikter och om domstolars behörighet.

Begäran om förhandsavgörande har det dubbla syftet att vara ett instrument för att garantera att unionsrätten tillämpas enhetligt och att garantera de nationella

domstolarnas roll som gemensamma domstolar i unionsrätten, för att säkerställa att alla europeiska medborgare behandlas lika i rättsligt hänseende.⁷

Det är i detta hänseende viktigt att erinra om bestämmelserna i stadgan för Europeiska unionens domstol och domstolens rättegångsregler i dessa avseenden.

Enligt artikel 19.3 b i Lissabonfördraget ska Europeiska unionens domstol fatta beslut [utelämnas] [artikeln i fråga återges]

I artikel 267 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt anges följande: *”Europeiska unionens domstol ska vara behörig att meddela förhandsavgöranden angående ... a) giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutas av unionens institutioner, organ eller byråer”. Vidare gäller att ”när en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat får den domstolen, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, begära att domstolen meddelar ett förhandsavgörande.”*

I förevarande fall är frågan om den franska eller portugisiska nationella rätten ska tillämpas vad gäller fristen för och beräkningen av preskriptionen av rätten till civilrättsligt skadestånd på grund av en rättsstridig handling som inträffat i Portugal, där den skadelidande och det bolag som trätt i hans ställe som har väckt talan mot försäkringsgivaren finns i Frankrike.

I Haagprogrammet, som antogs av Europeiska rådet den 5 november 2004, uppmanades till fortsatt aktivt arbete med lagvalsreglerna för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II).⁸

I den konkreta situation som föreligger vid den portugisiska domstolen råder det oenighet om tolkningen av artikel 19, jämförd med artiklarna 4 och 15 h i Rom II-förordningen, som är avgörande för frågan om portugisisk eller fransk lag ska tillämpas vad gäller reglerna om preskription av rättigheten och sättet att beräkna fristen, vilket för med sig olika lösningar för tvisten.

Utifrån en analys av nationell rättspraxis och EU-domstolens rättspraxis, ska det dessutom anses att komplexiteten i prövningen av den omtvistade frågan inte undanröjer de tvivel som uppkommit, vilket innebär att svårigheten att tolka nämnda regler i Rom II-förordningen kvarstår.

Det är följaktligen motiverat att begära förhandsavgörande i förevarande fall.

Sammanfattning av de grundläggande omständigheterna i målet

- En olycka inträffade i Portugal mellan en fransk medborgare som badade och en portugisisk fritidsbåt.

⁷ [utelämnas].

⁸ Det centrala syftet med Rom II-förordningen är att främja en väl fungerande inre marknad.

- Mannen som badade, och som skadades vid olyckan, väckte talan vid fransk domstol mot en enhet som bildats enligt fransk rätt för detta ändamål, och erhöll ersättning för den skada som han lidit till följd av olyckan.
- Det franska organet har i förevarande mål väckt talan mot båtens försäkringsgivare och krävt återbetalning av det erlagda beloppet och åberopat att organet trätt i den skadelidandes ställning genom subrogation.
- Försäkringsgivaren godtar att det organ som blivit part genom subrogation har talerätt men invänder att rätten till skadestånd är preskriberad enligt bestämmelserna i portugisisk rätt.

Följande tolkningsfråga ska hänskjutas till Europeiska unionens domstol för ett förhandsavgörande:

Är det lagen på den plats där olyckan inträffade (portugisisk lag) som, enligt bestämmelserna i artiklarna 4.1 och 15 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 (Rom II), är tillämplig på preskription av rätten till skadestånd, eller är det, på grund av att den som begär återbetalning har övertagit den skadelidandes rättigheter genom subrogation, den skadelidande ”tredje mans lag” (fransk lag), som är tillämplig, enligt artikel 19 i denna förordning?

III. BESLUT

Under dessa omständigheter fattar domarna vid denna avdelning följande beslut:

- a) Målet vilandeförklaras i sak.
- b) Följande fråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande: Är det lagen på den plats där olyckan inträffade (portugisisk lag) som, enligt bestämmelserna i artiklarna 4.1 och 15 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 (Rom II), är tillämplig på reglerna om preskription av rätten till skadestånd, eller är det, för det fall att den skadelidandes ställning har övertagits genom subrogation, den skadelidande ”tredje mans lag” (fransk lag), som är tillämplig, enligt artikel 19 i denna förordning?

Rätten vilandeförklarar målet i väntan på att EU-domstolens dom.

Begäran om förhandsavgörande ska behandlas på det sätt som föreskrivs i Rekommendationerna till nationella domstolar om begäran om förhandsavgörande. Efter att begäran om förhandsavgörande har mottagits begär sekretariatet kvartalsvis upplysningar om handläggningens gång.

Inga rättegångskostnader har uppkommit.

Lissabon, den 5 april 2022.